

1956-1957

SA INOSTRANSTVOM FNRJ

SAVREMENA

SLIKARSTVO

ITALIJANSKA

KOMISIJA ZA KULTURNE VEZE

SKULPTURA

UMETNOST

SAVREMENA ITALIJANSKA UMETNOST

slikarstvo i skulptura

ZAGREB • LJUBLJANA • SKOPLJE • BEOGRAD

OKTOBAR 1956 • JANUAR 1957

KOMISIJA ZA KULTURNE VEZE SA INOSTRANSTVOM FNRJ

IZLOŽBA italijanskog savremenog slikarstva i skulpture pruža nam lijepu mogućnost da se susretnemo sa istaknutim imenima i djelima likovne umjetnosti, koja predstavljaju već priznatu internacionalnu vrijednost.

Ako je, u sjećanju, povežemo sa ne tako davnim izložbama mozaika iz Ravene i bečke izložbe »Od Tiziana do Tiepola«, otvorit će se pred nama jedan presjek italijanskog likovnog stvaranja kroz vjekove — vrlo nepotpun, dakako, obzirom na bogatstvo tradicija i vremenski raspon ispunjen intenzivnošću i veličinom majstorskih ostvarenja, no ipak dovoljno markiran da se ta širina i bogatstvo spoznaju i osjete.

Još šire razmake i možda još letimičniji pogled znače za italijansku publiku susreti sa našom izložbom fresaka i savremenog jugoslovenskog slikarstva i skulpture — već i zbog razlike u obimu međusobnog poznavanja — no, držim, da i ta dva akorda, tako reći najstariji i najmlađi, jedne likovne kulture mogu da svojom zvučnošću progovore neposredno i jasno.

Ovakvi susreti uvijek nose u sebi neko posebno značenje, jedan dublji unutarnji sadržaj, koji se ne iscrpljuje manifestacijom uzajamnog upoznavanja i oficijelnošću jedne razmjene, nego ostaje i kao kulturni doživljaj za sebe, sa svom onom specifičnom ljudskom vrednošću što je donose nova znanja, nove emocije — unutarnja obogaćenja.

Vjerujem da i ove naše izložbe u toku: italijanske savremene likovne umjetnosti u Jugoslaviji i jugoslovenske u Italiji govore upravo tim jezikom — kao što su to ranije i mozaici i freske — i da će dobro ispuniti dug neposrednijeg poznavanja jednih sa drugima: dva tako bliska susjeda kao što su italijanski i jugoslovenski narodi.

Ivo FROL

OVA JE IZLOŽBA ORGANIZOVANA POD POKROVITELJSTVOM MINISTARSTVA INOSTRANIH POSLOVA, MINISTARSTVA NARODNE PROSVETE REPUBLIKE ITALIJE i
KOMISIJE ZA KULTURNE VEZE SA INOSTRANSTVOM FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

IZVRŠNI ODBOR

IVO FROL,
sekretar Komisije za kulturne veze sa inostranstvom FNRJ.

DJORDJE ANDREJEVIĆ-KUN, slikar,
potpretsednik Saveza likovnih umetnika Jugoslavije i član Komisije za kulturne veze sa inostranstvom.

ZORAN KRŽIŠNIK,
pomoćnik direktora Moderne galerije, Ljubljana.

FRANO BAĆE, slikar i grafičar,
pretsednik Udruženja likovnih umjetnika Hrvatske, Zagreb.

MIODRAG PROTIĆ, slikar i umetnički kritičar, Beograd

NIKOLA MARTINOSKI, slikar i direktor Umetničke galerije, Skoplje.

Dr **GINO BACCHETTI**,
upravnik Zavoda za savremenu umetnost i izložbe Glavne uprave za starine i umetnosti pri Ministarstvu prosvete Republike Italije.

Prof. **GIUSEPPE CESETTI**, slikar,
upravnik École de l'Art Italien à Paris.

Prof. **EMILIO LAVAGNINO**,
viši nadzornik Galerija i umetnina u Laciju.

Prof. **VALERIO MARIANI**,
vanredni profesor istorije umetnosti na Univerzitetu u Napulju.

Prof. **MARCELLO MASCHERINI**, vajar.

Prof. **CARLO ALBERTO PETRUCCI**,
grafičar, upravnik Akademije Sv. Luke.

Dr **CARADENTE GIOVANNI**,
inspektor Nacionalne galerije moderne umetnosti u Rimu.

IZLOŽBA kao što je ova, koja treba da prikaže savremenu talijansku likovnu umetnost, stiće utoliko veći značaj i priznanje ukoliko je u stanju da bolje istakne svoju savremenost i originalnost.

Njena savremenost ima smisao koji takva umetnost nosi sobom, sa odlikama koje ostaju u važnosti za sve vreme razvoja dijalektike savremene evropske, odnosno svetske umetnosti; a što se tiče originalnosti, u smislu koji takva obeležja izražavaju svojom definicijom, stićući u dijalektici lični naglasak i novinu koja se ne da zameniti.

To su vrednosti na koje se ne nailazi tako često, osobito kad se zna da pojedini, prividno pristupačniji izrazi savremene umetnosti, katkad vode do beskorisnih i tako dobro poznatih podražavanja bez interesa. Tako da među stotinama slikara koji danas razvijaju svoju delatnost, mnogi se povode za ovim ili onim umetnikom na glasu i osnivaju škole po ugledu na one iz prošlosti, da bi dokazali u najmanju ruku da je stari zanat zaboravljen.

Talijanski slikari i vajari čiji su radovi ovde izloženi, nesumnjivo su savremeni i originalni u gore pomenutom smislu. Neki od njih su isuviše mladi, dok su drugi već četrdeset, pa i pedeset godine na poslu, uvek sveža duha i mašte. Mogu mirne duše da stoje kraj onih koji bi im mogli biti sinovi ili unuci. Oni su, štaviše, ti koji godinama saraduju na polju međunarodnog značaja.

Umetnici kao što su Gino Severini, Carlo Carrà, Giorgio Morandi, Roberto Ucelli, i njima slični, koji se bliže sedamdesetim (a ima ih koji su i tu vremensku granicu prekoračili) ne izostaju za mladim. A da ne

govorimo o tome da je upravo među tim sedim glavama bilo takvih koji su se zalagali u svoje vreme, za napredak savremene talijanske umetnosti kakva se nagoveštavala pre nekih pedeset godina.

Doista, u samom početku dvadesetog veka, najsmeliji i najslobodniji među mladim slikarima i vajarima tadašnje Italije, zamoreni podražavanjem prirode shodno nastavi po akademijama i van njih, rešili su da učine kraj takvom načinu izražavanja i svoje težnje su uskladili sa učenjem savremene idealističke filozofije kojoj su se pridružili i talijanski umovi kao što su Benedetto Croce i Giovanni Gentile. I dok su jedni ostali u zemlji da sopstvenim snagama savladaju teškoće, dotle su odvažniji i srećniji prešli u Francusku i Nemačku, a odatle u Belgiju, Holandiju, Englesku, pa čak i Rusiju, tražeći među tamošnjim ostvarenjima ono što je bilo najnovije i najprivlačnije.

Tako su umetnici kao što je Amedeo Modigliani, Gino Rossi, Lorenzo Viani, Pio Semeghini, Gino Severini i Ernesto Fiori imali prilike da u prvoj deceniji ovog stoleća stanu na stranu nove evropske umetnosti na samom izvoru rasprave.

Oni su imali svoj udeo u stvaranju i širenju nove misli, osobito kad su futuristi, slikari i vajari, počeli da izlažu u Parizu, tamo oko 1910-12, i da priređuju izložbe po srednjoj Evropi. Oni su, naime, predlagali novo pesništvo koje bi bilo isključivo izraz duševnog stanja i njegovih promena, povodeći se za načinom koji je trebao da spase ono što se još moglo spasti od velikog figurativnog blaga impresionizma. Tada su pripadali grupi okupljenoj oko Umberta Boccionia, slikara i vajara koji je umro u prvom svetskom ratu, dalje oko Luigi Russole i Giacoma Balle, kao i već ranije pomenutih majstora kao što su Severini i Carrà.

Naglasimo da je Giorgio de Chirico u Parizu, između 1911 i 1914 g., doprineo razvoju ovog pokreta evropske umetnosti, prikazujući ga kao metafizički. Ovaj je naziv u pojedinim slučajevima smenjen »nadrealističkim«, budući da se predmeti prikazuju u prostoru novom u odnosu na onaj u kome smo navikli da ih vidamo u prirodi i da o njima razmišljamo.

Po svom povratku u Italiju 1915 g., gde je došao na otsluženje vojnog roka, Giorgio de Chirico se sreće u Ferari sa Carlom Carrà, još pod utiskom francuskog slikarstva i futurizma. Sa njima je bio i Giorgio Morandi. Posle ovog susreta koji je nesumnjivo bio od koristi za svu trojicu, kao i za najmlađeg, Filippa de Pisis koji im se pridružio u Ferari, dolazeći da ih posmatra na poslu, došlo je među njima do razmimoilaženja. Dok je Giorgio de Chirico zamenio primitivno poetsko nadahnuće snažnim rečnikom i jasnim načinom izražavanja, kao što se vidi iz njegovih metafizičkih unutrašnjosti, na platnima sa raznobojnim

lutkama i tome slično, dotle Carlo Carrà napušta hermetizam i predajući se dubokom razmišljanju o samoj temi, dolazi do uzbudljivog ličnog izraza u čijem se naglasku mogu da razaberu pojedinosti iz najudaljenije prošlosti, uporedo sa najnovijim tekovinama — a sve to sažeto u jednu celinu.

Od ove trojice Morandi izgleda najmanje voljan da se udalji od izraza čiji je izvor najčistije pesništvo. Za njega je slikarstvo isključivo sklad oblika i boja, sveden na smiren titraj prostora i senke. Neka nas ne čudi to što je svet njegovih pretstava isuviše ograničen. To su skromni predeli sa usamljenom kućom ili kamarom sena, nekoliko boca ili cigli, stare svetiljke poredane jedna kraj druge na goloj ravni; ali za njega je to dosta pa da stvori sliku. Pa ipak, danas, u celokupnom svetskom slikarstvu, nema umetnika koji bi kao Morandi bio u stanju da stvori te čudesne ali umirujuće skladove boja, neku vrstu združenih glasova koji dopiru do nas iza maglovitog vela.

Pored ovih umetnika koji predstavljaju (sa ostalim koje smo gore pomenuli) vodeće ličnosti savremenog talijanskog slikarstva, ima još mnogo drugih od velike vrednosti koji su došli do izražaja oko 1920 godine.

Neki od njih su se nosili mišlju da obnove umetnost oslanjajući se na pouzdanije i osveštane temelje prošlosti; drugi su, pak, bili rešeni da nastave sa pokretom koji su futuristi započeli deset godina pre toga, samo sad pod zastavom naturalizma.

To je bilo prividno kretanje u dva pravca, ustvari u skladu sa onim što se događalo u drugim evropskim središtima, naročito u Francuskoj i Nemačkoj, gde se posle burnih izliva fovista, kubista, ekspresionista, tražilo nešto novo u nastavku samih tih pokreta.

A. Soffici, Ottone Rosai, Massimo Campigli, Virgilio Guidi i drugi, pomažu, svaki na svoj način, da se pojedine tekovine prošlosti ustale.

Jasniji stav u pogledu povratka prošlosti (a misli se na XV i XVI vek) zauzeli su pojedini umetnici u Milanu 1922 i 1923 godine, kad su obrazovali takozvanu »Grupu novečenta«, pod čijom su zastavom radili zaslužni umetnici kao što su Mario Sironi, Pietro Marussig i Arturo Tosi. Ovaj poslednji, koji je umro tu skoro, bio je slikar velike međunarodne vrednosti, ali je zato bilo beznačajnih pojedinaca koji su slikali neiskreno i maglovito u duhu neoklasicizma opterećenog konformističkom retorikom.

Tako se još slika 1930 godine kad su se u Rimu začuli izvesni glasovi koji su počeli da se protive takvom akademskom ukusu, konformističkom i tradicionalističkom, koji je u zvaničnim krugovima postigao svoj najviši domet. U to vreme Gino Bonichi, zvani Scipione, koji je umro

1933 u svojoj 29-oj godini, i Mario Mafai predlažu nov početak za slikarstvo koje bi se zasnivalo isključivo na boji i gde bi sadržaj služio da se iskaže prezrenje prema izveštačenosti i sladunjavosti akademskog slikarstva i predlagali su još da se stvarnost prikaže na način suprotan zvaničnom, što je dovelo do mračne ali iskrene i patetične crte. U tom međuvremenu Fausto Pirandello i Mino Macari rade u Rimu, donekle za svoj račun; ovaj poslednji pod uticajem nemačkih ekspresionista, Ensora i Chagalla.

U Torinu, oke 1930 godine, u sredini u kojoj je radio Felice Casorati, i gde se mnogo raspravljalo o zvaničnom novecentizmu, obrazovana je grupa slikara, zvana »Grupa šestorice«, sa Edoardom Persicom na čelu. Nju sačinjavaju slikari preteče koji su ustali u odbranu novog ukusa. Lionello Venturi, koji je na Univerzitetu predavao istoriju umetnosti, zaprepastio je Torino novim gledištem, pre nego što su ga prinudili da napusti Italiju zbog antifašističkog shvatanja. Težnje torinskih slikara su bile izrazito evropske. Pomenućemo neke od njih: Francesca Menzia (1899), Carla Levia (1902) i Enrica Pauluccia (1901).

U međuvremenu u Milanu — a još uvek se nalazimo tamo oko 1930 — pokret otpora prema konformizmu doveo je do upotrebe jakih boja kao odgovor na masivnu konstrukciju novecentista, dok je oblik postao krajnje ekspresionistički. U Milanu rade u istom duhu Aligi Sassu i Renato Birolli, mladić, rođen 1912. Dolazi sa Sicilije nešto posle 1930 u dodir sa Renatom Guttusom i održava vezu sve do 1936 kada prelazi u Rim, gde, obogaćen iskustvom boja i lombardskog ekspresionizma i izvesnim kubističkim shvatanjem, pokušava da skrene slikarstvo u pravcu priče.

U Milanu je pored Birollia i Sassua radio i Bruno Cassinari i oni su obrazovali grupu zvanu »Corrente« koja je 1940-ih godina doživela u lombardskoj prestonici gotovo romantičarski preobražaj.

Izvestan broj talijanskih umetnika je već neko vreme pre toga zašao u oblast apstraktnog. Alberto Magnelli koji se u Parizu razvijao posle 1913 u društvu gde su se kretali i radili Appolinaire, Picasso, Gris, Léger, Max Jacob, posle svog ugledanja na naturalizam, tamo oko 1930, prestaje da slika ma šta u vezi sa vidljivom stvarnošću i postaje jedan od najpoznatijih evropskih predstavnika apstraktnog slikarstva. Osim njega, 1935 čitava grupa slikara u Torinu, u studiju Felicea Casoratia i Enrica Pauluccia, otvara Prvu zajedničku izložbu talijanskog apstraktnog slikarstva.

Atanasio Soldati i Osvaldo Licini pojavili su se tada kao najistaknutiji slikari među njima, a novi pravac je privukao mnoge umetnike koji su počeli da teže bojnim i kompozicionim dostignućima van lika stvar-

nosti, izuzev lične, a koja pretstavlja potrebu za stvaranjem izvesnih praiskonskih umetničkih vrednosti, u cilju uvođenja u novu stvarnost. Evo nekoliko imena najistaknutijih slikara ovog pravca: Armando Pizzinato, Giuseppe Capogrossi, Luigi Spazzapan.

Medutim, i među slikarima ovog pravca, poslednjih deset godina, ima takvih koji se izdvajaju, ne težeći povratku prirodnim oblicima, ali koji pokušavaju da pronađu vezu sa kubističkim ukusom, slično postavci Lionella Venturia, koja bi bila spona između tvorevina mašte i vidljivog sveta. Za njih je apstraktno samo sredstvo a nikako cilj i polazeći odatle oni žele da stignu do opipljivog.

Alfredo Basaldella, Luciano Gaspari, Mattia Moreni, Giuseppe Santomaso, Emilio Vedova, pored Enrica Pauluccia, i samih Renata Birollia i Bruna Cassinaria, eto to su imena onih koji su se istakli na tom polju.

Ovde bi se završio pregled talijanskog slikarstva poslednjih decenija, pregled koji se može sagledati još bolje kroz sama dela izložena na ovoj izložbi, gde se pored radova živih nalaze platna dvojice od naših najvećih savremenih umetnika koji su tu skoro preminuli. To su Arturo Tosi, koji je umro prošle zime, i Filippo de Pisis, koji je umro prošlog proleća, nesumnjivo slikari čije je mesto među najistaknutijim umetnicima Evrope novog doba.

Filippo de Pisis je rođen u Ferari 1896, a živio je i radio veoma marljivo u Rimu, Parizu, Milanu i Veneciji. Književnik, pesnik, čovek širokih pogleda, de Pisis je uneo u evropsku umetnost poslednjih trideset godina, svoje lično obeležje: neposredno i čisto talijansko, ma da je za vreme dugog boravka u francuskoj prestonici bio pod njenim uplivom. Taj se lični izraz osobito ogledao u razložnom shvatanju impresionističkih tekovina, dok se sam de Pisis bavio opitima u oblasti slikarstva XVI-og i XVII-og veka.

Iz njegovih dela izbija njemu svojstven način koji nema ničeg zajedničkog ni sa jednim savremenim slikarem. Boje, naročito poslednjih godina njegovog života, koje potsećaju na one čuvenih Venecijanaca XVI-og, XVII-og i XVIII-og veka, i koje se na njegovim platnima ponovo vraćaju u život, doživljavaju istu onu neposrednost koja prati živu reč tog življa koji svojim rečnikom obnavlja Goldonijeve kadence, govor Prokuratora, Admirala i velikih duždevih trgovaca.

Venecijanske boje! Čudno je da je slikar današnjice u stanju da sačuva tako nepomučen vid, da je u stanju da ih i on za svoj račun prenese na platno, sa svim čarom koji je u njima.

Da bi se mogao da razume položaj savremenog talijanskog vajarstva, u okviru evropske umetnosti, potrebno je da se setimo od kakvog su značaja bili krajem prošlog veka Auguste Rodin i Medardo Rosso —

naročito u pogledu njihovih slikarskih težnji koje su kod Rossa bile protumačene kao podudarne sa impresionizmom — dok se Aristide Maillo suprotstavljao tome, tražeći obnovu vajariskog izraza koji, nezavisno od velike vrednosti dela ovog francuskog majstora, nije pretstavljao ništa drugo do pokušaj spasavanja in extremis stare tradicije klasicizma.

Da bi se koraknulo unapred, bilo je potrebno istisnuti Rodina i del Rossa. I u tome i leži zasluga vajariskih radova Umberta Boccionia, futuriste, i njegovog uspeha u »stilu Pokreta«, ostvarenog divnim radovima u razdoblju između 1912 i 1915 godine, kad je i Roberto Melli izlagao svoja dela u kojima je već bila ispoljena težnja, donekle srodna Pikasovskoj plastici.

Opiti u oblasti oblika koji, kao i Modiglianijevi, izgledaju u početku, u času njihovog stvaranja, kao prohtev pojedinca, pokazali su docnije do koje su mere bili nužni za dalji razvoj umetnosti.

Isto važi i za dela Ernesta de Fiori, posredno vezanih za radove Mailloa, dok su se mnogo značajniji i važniji proizvodi Artura Martinia (1889—1947) — koji je u mladosti bio u Parizu i bavarskom Minhenu isticali svojom izuzetnom vrednošću i rečitošću svojstvenom venecijanskim vajarima. Njegova rečitost premaša bilo koju drugih evropskih majstora: uzbuđuje nas i ne da se podražavati, jer njegova veličina leži u pesničkim odlikama.

Međutim, i u vajarstvu je izvestan broj umetnika koji su stvarali u razdoblju između 1925 i 1940, a među kojima je najistaknutiji Libero Andreotti, potpao pod uticaj čuvenog renesanskog vajarstva. Dotle su drugi, kao Alberto Gerardi (1889) i Francesco Messina (1900), koji su se u veliku umetnost uključili kao zanatlije, pokušavali da pored oblika povrate i duh humanizma.

Daleko savremenija, smelija, bogatija humanizmom, a svakako udaljenija ma od kakvog naturalističkog poduhvata i ni iz daleka ne potsećajući na bilo kakav manirizam, pojavljuju se u talijanskom kiparstvu dela Giacoma Manzua (1908), rodenog u Bergamu i Marina Marinia (1901), rodenog u Pistoji.

U početku je izgledalo da će Manzu nastaviti tamo gde se Rosso zaustavio, ali su se pojavile druge pojedinosti u krajnjem izrazu njegovog potpuno osobeno-klasičnog stila koji prostoru dodaje boju.

Lirskom sanjarenju Artura Martinia, bolesnim oblicima Messinia, i visoko pesničkom živopisnom vajarstvu Manzua, Marino Marini suprotstavlja gledište po kome telo u prostoru treba savladati u pogledu svake od triju dimenzija. Ovakvo shvatanje vajarstva ne da se izmeniti, ukoliko to ne bi bilo ponavljanje istog u drugim formalnim vidovima.

I tako, dok se jedni umetnici od vrednosti vraćaju posle čitavih desetina godina sadržaju koji je Umberto Boccioni obrađivao, ovog puta, doduše, sa tačke gledišta novih međunarodnih dostignuća, prilazeći apstraktnom kao Viani, Consagra, Franchina, sa visoko stilskom obradom dotle drugi, kao Mirko Basaldella, postižu živom igrom ravni, linija i zapremina, grubu dramatičnu rečitost.

Zanimljivo je kako je težnja apstrakcije za raščišćavanjem i uprošćavanjem, bila od uticaja na umetnike sa osnovnom naturalističkom crtom, kao što je Marcello Mascherini čije su se gipke prilike pretvorile u preslikavanje prirodnih oblika po uzoru i ukusu apstraktista.

Za ostale se umetnike može reći da su ekspresionisti, uzimajući ovaj izraz sasvim slobodno, utoliko što bez predrasuda prikazuju ružnu stranu stvarnosti. Agenore Fabbri, Luciano Minguzzi, Leoncillo Leonardi pripadaju ovoj grupi, dok umetnici kao Oscar Gallo i Marino Mazzacurati teže naturalizmu daleko obazrivijem u izrazu.

Iz ovog što smo izložili, a naročito iz samih izloženih radova, može se zaključiti da savremeno talijansko vajarstvo stoji na po puta između apstrakcije i realizma, tražeći rešenje koje ne bi bilo na sredini između toga dvoga, već ono koje bi obe krajnosti prilagodilo.

Takvo rešenje ne sme da ima sadržaja, odnosno da se na tome zadrži, pošto opasnost koja preti stvarnosti jeste glavno obeležje savremene umetnosti i stoji u neposrednoj vezi sa samim načinom života našeg doba koje se nalazi u neprekidnom potresu usled napretka tehnike i potrebe za rešenjem društvenih problema koji stoje u neposrednoj vezi sa samim tim razvojem.

S druge strane, samo traženje takvog rešenja predstavljalo bi, pre svega, odricanje načela koje je u osnovi apstraktnog gledišta i predstavljalo bi rešenje, posve površno, koje bi se dalo izvući iz samih okolnosti.

Još jednom ćemo istaći našu veru u vrednost ljudskog pesništva koje je u stanju da izmeni i uzdigne svakidašnjicu i da umetnička dela obogati sadržajem, koja na taj način stiču samostalnost suprotstavljajući se svim teškoćama. I to je razlog zbog koga pred delima pravih umetnika kao što su Messina, Marini ili Manzù, Viani ili Consagra, možemo da osetimo njihovu vrednost nezavisno od pravca kome pripadaju.

A to je ujedno i razlog koji nas rukovodi da priznamo samostalnost u radu i da povoljno ocenimo dela dvojice mladih talijanskih vajara koji se svakako mogu ubrojati među najbolje našeg doba, Pericla Fazzinia i Emila Greca, rođenih 1913 godine u Marchi, odnosno na Siciliji.

Emilio LAVAGNINO

AFRO BASALDELLA

Rođen u Udinama 1912 godine. Živi u Rimu. Posle prvih pokušaja u mladosti, u oblasti figurativnog slikarstva, koji već ukazuju na njegovu veliku stvaralačku maštu, godine 1943 pada pod uticaj Picassa i kubizma, da bi se postepeno udaljio prema apstraktnom. Danas se Afro smatra za jednog od najznačajnijih talijanskih slikara mlađeg naraštaja. Ove godine je dobio na Bienalu Veliku međunarodnu nagradu za slikarstvo.

1 MRTVA PRIRODA

1948, sopstvenost Nacionalne galerije savremene umetnosti u Rimu, platno m. 1×0,60.

2 KAPAK

1952, sopstvenost Kolekcije Cavellini iz Breše, platno m. 1,25×0,85.

3 DEVOJČICA SA TROTINETOM

1953, sopstvenost Kolekcije De Luca iz Rima, platno m. 0,75×0,90.

RENATO BIROLI

Rođen u Veroni 1906 godine. Živi u Milanu. Razvija živu delatnost kao izlagač oko 1930 godine i potpuno se saživljava sa novim talijanskim slikarstvom. Napušta težnje drugog »Novečenta« i prihvata najpre ekspresionizam a zatim postkubizam. Godine 1946 saraduje u (»Nuovo Fronte delle Arti«) »Novom frontu umetnosti«. U poslednje vreme kod njega dolazi do izražaja nova težnja prema apstraktnom. Njegova se dela nalaze po mnogim evropskim i američkim galerijama. Dobitnik je mnogih nagrada.

4 ELEMENTI LAGUNE

1955, m. 0,80×1,20.

5 PESMA JADRANA

1955, m. 0,80×1,20.

6 ZA LJUBAV LOZE

1956, m. 1,20×0,80.

7 NEMIRNO MORE — n. 2

1955, m. 0,65×1,70.

Sopstvenost g. A. Cavellini-a iz Breše.

MASSIMO CAMPIGLI

Rođen u Firenci 1895 godine. Živi u Parizu. U Parizu je i započeo svoju umetničku karijeru pod uticajem kubista, ali ubrzo stiće forme koje ukazuju na pot-

puno lično stanovište; u neku ruku se vraća umetnosti starog Egipta i Etruraca. Više puta je samostalno izlagao po glavnim gradovima Evrope i Amerike. Sudeo u više na svim Bienalima u Veneciji, počev od 1925 godine i na četvorogodišnjim izložbama u Rimu (Kvadrinalima), počev od 1928. Njegova su platna u istaknutim muzejima Italije i na strani.

8 MANEŽ
m. 1,34×1,14.

9 »GARDEN PARTY«
m. 1,46×0,97.

10 STEPENIŠTE
m. 1,00×0,97.

DOMENICO CANTATORE

Rođen u Ruvi di Paglia 1906 godine. Živi u Milanu gde je došao još kao mlad posle boravka u Rimu i Parizu, i gde sad obavlja dužnost vanrednog nastavnika crtanja u Liceju Brerske akademije. Započeo je da radi sa bojama u duhu lombardiske palete, da bi potpao pod uticaj Carrà i Morandìa, da bi se zatim oboгатio onim što je naučio od Cezannea i Modiglianìa, Picassa. Njihovu nauku je prihvatio sa potpunim razumevanjem i s vremenom je preinačio na sopstven način. Na Bienalu 1956 g. izlagao je mnoga dela u posebnoj dvorani.

11 FIGURA
Sopstvenost Zbirke Ghiringhelli iz Milana, platno m. 1,18×0,73.

12 PREDEO
Sopstvenost Zbirke Ghiringhelli iz Milana, platno m. 0,50×0,70.

13 PREDEO
Sopstvenost Zbirke Ghiringhelli iz Milana, platno m. 0,50×0,70.

CARLO CARRA

Rođen u Kvarnjentu (Aleksandriji) 1881 godine. Živi u Milanu. Godine 1909 uzima živog učešća u osnivanju Futurističkog pokreta i brani ga raspravama i člancima. Odvaja se 1915, kad mu pažnju privlače prvi toskanski majstori sa Djetom (Giottom) na čelu, tako da već 1917 g. započinje sa De Chiricom u Ferari sa Metafizičkim slikarstvom. O tome je napisao i jednu knjigu. Potom se okreće drugoj formi figurativne umetnosti, ipak, ne odričući se svojih ranijih iskustava. Jedan je od najznačajnijih i najpoznatijih savremenih talijanskih umetnika, a njegova su dela u mnogim muzejima Italije i inostranstva.

14 MORSKA OBALA
1954, m. 0,70×0,90.

15 JUTARNJE TOALETE
1955, m. 1,08×0,70.

16 KUPAČI
1955, m. 0,75×0,60.

17 APUANSKI PREDEO
1955, m. 0,70×0,90.

18 CRVENA OGRADA
19... , m. 0,89×0,69, Galerija moderne umetnosti u Rimu.

FELICE CASORATI

Rođen u Novari 1886 godine. Živi u Torinu u zvanju predsjednika Umetničke akademije. U njemu treba gledati jednog od vodećih ličnosti savremenog talijanskog slikarstva figurativnog pravca. Njegova se dela odlikuju strogo smišljenom i sređenom kompozicijom kojoj odgovara bojna sadržina. Dobitnik je mnogih nagrada, naime pariskog Grand Prix-a 1938 godine, kao i nagrade venecijanske opštine na Bienalu, iste 1938 godine. U San Francisku je dobio međunarodnu nagradu 1939 godine. Predsednik je National Committee of Plastic Arts UNESCO-a.

- 19** DEVOJČICA KOJA ČITA
Sopstvenost ing. Gallo iz Torina, m. 0,46×0,38.
- 20** PARALELE
1949, sopstvenost Rag. G. Colombo iz Bielle, m. 0,70×0,60.
- 21** GLAČANJE RUBLJA
Sopstvenost Rag. G. Colombo iz Bielle, m. 0,85×0,54.

BRUNO CASSINARI

Rođen u Piačenci 1912 godine. Živi u Milanu. Godine 1940 pridružuje se milanskoj grupi »Corrente«. Od 1949 do 1951 godine boravi u Antibes-u, u prisnom dodiru sa Picassom, Matisse-om, Chagallom i Braque-om. Godine 1950 izlaze mnogobrojne radove u samom Muzeju Picassa u Antibes-u. Iste godine 1950 dobija Veliku međunarodnu nagradu za slikarstvo na Bienalu u Veneciji. Učestvovao je na mnogim izložbama sa punim uspehom, kako u Italiji tako i na strani. Na poslednjem Kvadrienalu u Rimu 1956 godine, odnosi nagradu za slikarstvo.

- 22** MATERINSTVO
Sopstvenost Zbirke Bollini iz Milana, platno m. 1,35×0,70.
- 23** LUISA
Sopstvenost Zbirke Bollini iz Milana, platno m. 0,70×0,50.
- 24** PREDEO
Sopstvenost Zbirke Bollini iz Milana, platno m. 0,60×0,45.

FILIPPO DE PISIS

Rođen u Ferari 1896, umro u Milanu 1956 g. Slikar, umetnički kritičar i pesnik. Mnoge godine svog života je proveo u Parizu gde je dao maha svom sopstvenom načinu slikanja u dodiru sa »neo-impresionističkim« krugovima. Jedan je od najznačajnijih slikara današnje Italije i njegova se dela nalaze po raznim muzejima njegove zemlje i inostranstva.

- 25** MRTVA PRIRODA SA SKULPTUROM
m. 0,81×0,65.
- 26** QUAI DES TOURNELLES
m. 0,915×0,645
- 27** VAZDUŠASTA MRTVA PRIRODA
m. 0,60×0,73, sopstvenost Nacionalne galerije moderne umetnosti u Rimu.

FRANCO GENTILINI

Rođen u Faenci 1909 godine. Živi u Rimu kao nastavnik Umetničke akademije. Više puta je samostalno izlagao i uzimao učešća u svim značajnijim skupnim izlo-

žbama u Italiji i inostranstvu, ističući lični način zapažanja prožet maštom i tana-
nim smislom za humor. Godine 1956 na VII-om Kvadrjenalu u Rimu, dobitnik
je ex-aequo nagrade koju je dodelila Skupština.

- 28** KUPAČ
1956, m. 1,30×0,97.
- 29** KATEDRALA SA KAMIONOM
1956, m. 1,00×0,74.
- 30** TAMNA MRTVA PRIRODA SA JABUKOM
1956, m. 1,00×0,74.

VIRGILIO GUIDI

Rođen u Rimu 1892 godine. Živi u Veneciji kao nastavnik Umetničke akade-
mije. Uzima živog učešća u pokretu od 1900-e, samo što ga njegovo slikarsko
osećanje upućuje na lična rešenja problema boje i oblika, van okvira predo-
dredenih formula.

- 31** OBLICI U PROSTORU
1947, Zbirka Cappellini u Veneciji, m. 1,15×0,65.
- 32** PROSTORNA MORSKA OBALA
1951, Zbirka Della Vedova u Veneciji, m. 0,90×1,20.
- 33** PORTRET BARONICE GRAFF
1954, m. 0,90×0,70.
- 34** ŽENA KOJA USTAJE
1954, m. 1,60×1,85.

RENATO GUTTUSO

Rođen u Palermu 1912 godine. Živi u Rimu kao nastavnik Umetničkog liceja.
Najpre se ugleda na impresioniste i post-impresioniste, a zatim izbija na čelo
novog neorealističkog pokreta, ističući snažno svoju naklonost prema temama
društvenog sadržaja. Uzima učešća u svim značajnijim umetničkim izložbama i
odnosi nagrade; među kojima, tu skoro, i »Grazianovu« na XXVIII-om Bienalu
u Veneciji (1956).

- 35** VODONOŠE
platno, m. 1,15×0,77.
- 36** ITALIJANSKA PLAŽA
1946, platno m. 1,52×1,03.
- 37** PREDEO TORRE DEL GRECO
na drvetu m. 1,13×0,75.
- 38** PREDEO MATERE
na drvetu m. 1,20×1,06.

MARIO MAFAI

Rođen u Rimu 1902 godine. Živi u Rimu kao nastavnik Umetničke akademije.
Sa Scipijonom osniva »Rimsku školu« koja se talijanskim ekspresionizmom su-
protstavlja klasicizmu »Novečenta«. Njegova dela, od velikog uticaja na razvoj
savremenog talijanskog slikarstva, mogu se videti po svim većim izložbama.

Godine 1940 dobija nagradu Bergama, 1943 Verone a na VII Kvadrijenalu (1956) nagradu Rimske opštine za slikarstvo.

- 39** PREDEO I VOZ
Sopstvenost Comm. De Luca iz Rima, m. 0,45×0,54.
- 40** AKT NA DIVANU
Sopstvenost Nacionalne galerije moderne umetnosti u Rimu, m. 0,98×1,45.
- 41** RUŠENJE
Sopstvenost Nacionalne galerije moderne umetnosti u Rimu, m. 0,63×0,50.

ALBERTO MAGNELLI

Rođen u Firenci 1888 godine. Živi u Parizu. U početku se zadržava na polju figurativne umetnosti, ali je napušta i okreće apstraktnom. Postaje jedan od istaknutih pretstavnika tog pravca u savremenom talijanskom slikarstvu. Njegova se dela nalaze po svim značajnijim evropskim i američkim muzejima. Na poslednjem Bienalu u Sao Paulu (u Braziliji) dobio je prvu nagradu za slikarstvo.

- 42** ZATVORENA GRUPA (GROUPE FERMÉ)
1950, m. 1,00×0,81.
- 43** IZDOJENA PRIVIDNOST (APPARENCE ISOLÉE)
1951, m. 1,00×0,81.
- 44** TOPLI SKUP (ENSEMBLE CHAUD)
1938, m. 1,00×0,81.

ROBERTO MELLI

Rođen u Ferari 1885 godine. Živi u Rimu. U početku svoje umetničke karijere posvećuje se vajarstvu. Na njegova prilično značajna otkrića u oblasti forme, iz tog doba, oslanja se njegova slikarska delatnost. Živo učestvuje u umetničkom životu Italije poslednjih četrdeset godina (Melli je jedan od osnivača pokreta »Plastičnih vrednosti«) i izbija na čelo svojim konačnim zaključcima, zahvaljujući uspejoj sintezi boje i prostora.

- 45** PORTRET GOSPOĐE X
m. 0,87×0,66.
- 46** KRATAK ODMOR
m. 0,73×0,61.
- 47** CRVENA HALJINA
1938, m. 1,19×0,91.
- 48** PO KOD FERARE
m. 0,70×0,90.

GIORGIO MORANDI

Rođen u Bolonji 1890. Studira Umetničku akademiju u Bolonji koju završava 1913 godine. Počev od 1930 nastavnik je grafike na Umetničkoj akademiji u svom rodnom gradu, gde i sad živi. Nije mnogo putovao i nikad nije bio u Parizu. Pored slikarskih radova, već od 1912 radi i eau-forte. Kao izlagač se pojavljuje 1914 u Bolonji, a zatim, iste godine, u Rimu na izložbi Secesije kao i na futurističkoj izložbi u Galeriji Sprovieri. Godine 1928 prvi put izlaže na Bienalu. Njegovi se radovi pojavljuju i u inostranstvu u Pittsburgu, Berlinu,

Bernu, Zürichu. Godine 1945, posle oslobođenja, održao je prvi put veliku samostalnu izložbu u Rimu, u Galeriji La Palma. Godine 1948 Nacionalna kalkografija poručuje mu da izloži gotovo sve svoje bakroreze. Godine 1949 njegovi su radovi u New Yorku na Izložbi savremene talijanske umetnosti, a 1950 u Parizu i Londonu u Tate Gallery. Muzej u Winterthuru u Švajcarskoj je tu skoro pripremio jednu njegovu samostalnu izložbu. Izuzetan položaj ovog čuvenog majstora, jednostavan svet pun pesme koji dočarava, bogatstvo svetlosti i boja, njegova slobodna ali pesnička obrada predmeta, predstavljaju neuobičajene osobine ovog najistaknutijeg pretstavnika figurativnog talijanskog slikarstva našeg vremena.

49 PREDEO

Sopstvenost Zbirke Vitali iz Milana platno, m. 0,60×0,65

50 PREDEO

Sopstvenost Nacionalne galerije savremene umetnosti u Rimu, platno, m. 0,71×0,62.

51 MRTVA PRIRODA

Sopstvenost Nacionalne galerije savremene umetnosti u Rimu, platno, m. 0,54×0,64.

MATTIA MORENI

Rođen u Paviji 1920 godine. Živi u Bolonji. Učestvuje sa ostalim slikarima čija dela vidimo na ovoj izložbi, u pokretu koji teži rešenju sukoba apstraktno-figurativno (apstraktno-konkretno). Njegova su dela prožeta živim ekspresionizmom.

52 RIBARSKI BRODOVI (1953)

Zbirka A. Cavellini iz Breše m. 1,50×1,50.

53 TRI ŽBUNA NAD JAMOM (1953)

Zbirka A. Cavellini iz Breše m. 1,20×1,00.

54 SASTAVI (ZELEN SASTAV)

Zbirka A. Cavellini iz Breše, m. 1,02×0,80.

ENRICO PAULUCCI

Rođen u Đenovi 1901 godine. Živi u Torinu u zvanju direktora i nastavnika Umetničke akademije. Jedan je od izlagača izložbe »Grupa šestorice« iz 1930 godine. Ističe se među pretstavniciima savremenog talijanskog slikarstva i njegova se dela mogu videti u mnogim ličnim i javnim zbirkama.

55 CRVENE MREŽE (1953)

m. 0,73×0,54.

56 LUKA (1953)

m. 0,90×0,75.

57 ŠETNJA

m. 1,20×0,90.

58 LIGURSKI PREDEO

m. 1,00×0,75.

OTTONE ROSAI

Rođen u Firenci 1895 godine. Živi u Firenci. U mladosti učestvuje u Futurističkom pokretu, a zatim otpočinje stilističku obnovu, polazeći od Cézanneovog isku-

stva, da bi došao do ličnog izraza: do suštinskog slikarstva koje na strogo formalnoj ravni iznosi bogati i iskreni ljudski udeo. Od ovog poznatog slikara, čija se platna nalaze u galerijama i zbirkama celog sveta, mnogobrojni radovi su bili izloženi na XXVII-om Bienalu u Veneciji 1952 godine.

- 59 SASTAVI**
na platnu, m. 0,65×0,50.
- 60 OGRADA**
na platnu, m. 0,65×0,50.
- 61 KUĆA ZA ČEMPRESIMA**
na drvetu, m. 0,50×0,70.
- 62 POLJSKE ARHITEKTURE**
na platnu, m. 0,70×0,50.
- 63 SVETLOST NA KUĆAMA**
na platnu, m. 0,70×0,50.

BRUNO SAETTI

Rođen u Bolonji 1902 godine. Živi u Veneciji u zvanju direktora i nastavnika Umetničke akademije. Prošao je kroz sve stupnjeve koji su obeležili savremeno talijansko slikarstvo. Uspео je da stvori lični izraz, ispoljen u mnogobrojnim radovima na raznim izložbama na kojima je učestvovao. Dobio je više nagrada, među kojima prvu nagradu na Bienalu u Veneciji 1952 godine kao ex-aequo nagradu; a na ovogodišnjem Bienalu (1956) dobio je istu takvu nagradu od Skupštine.

- 64 MATERINSTVO**
ulje, m. 1,40×1,00.
- 65 MATI**
Sopstvenost Galerije moderne umetnosti u Veneciji, freska, 1,10×0,70.
- 66 UMETNIKOVA PORODICA**
Sopstvenost Galerije moderne umetnosti u Rimu, ulje, m. 1,38×1,02.
- 67 MATI**
Sopstvenost g. M. Cappellini iz Venecije, ulje, m. 1,20×0,80.

GIUSEPPE SANTOMASO

Rođen u Veneciji 1907 godine. Živi u Veneciji. Iskusio je raznolike i složene slikarske puteve da bi postao to što je, boraveći dugo van Italije. Jedan je od pokretača »Novog fronta umetnosti« (Nuovo Fronte delle Arti), ali se ubrzo okreće apstraktnom. Uzima učešće na mnogim izložbama u Italiji i na strani i dobitnik je više nagrada, među kojima prve nagrade na Bienalu u Veneciji 1954 i III-eg Bienala u Sao Paulu u Braziliji.

- 68 MAŠINA KOSAČICA**
m. 1,30×0,80.
- 69 OKTOBAR U MARINU**
m. 1,50×1,30.
- 70 KOMPOZICIJA**
m. 1,30×0,80.
- 71 KOMPOZICIJA**
m. 1,30×0,80.

GINO SEVERINI

Rođen u Kartoni 1883 godine. Živi u Parizu. Balijev učenik, jedan od prvih potpisnika Futurističkog manifesta i za čiji se uspeh bori člancima i delima. Godine 1912 izlaže u Parizu sa ostalim futuristima ali napušta pokret i okreće se kubizmu. Ostvario je, između ostalog, velike zidne dekoracije, freske i mozaike, u Švajcarskoj i Italiji. Godine 1935 dobio je nagradu na Kvadrienu u Rimu.

72 DANSEUSE ET POLICHINELLE
m. 1,16×0,81.

73 LE CYGNE NOIR — BALLET
m. 1,16×0,81.

LUIGI SPAZZAPAN

Rođen u Gradiški 1890 godine. Živi u Torinu. I pored delatnosti na koju su uticali razni, često suprotni uplivi raznolikih struja evropskog slikarstva u toku pedeset godina, Spazzapan ostaje u svakom slučaju veran svom neobuzdanom oduševljenju koje se lako prilagođava. Učestvovao je na mnogim izložbama i dobijao značajna priznanja.

74 UNUTRAŠNJOST SA ŽENSKOM PRILIKOM
1947, tempera na platnenom kartonu, m. 0,75×0,57.

75 POMORSKI GRAD
1947, tempera na platnenom kartonu, m. 1,75×0,51.

76 STUDIJA GLAVE SVECA
1952, tempera na platnenom kartonu, m. 0,51×0,38. Sopstvenost Galerije »Bulsola« iz Torina.

FIorenzo TOMEA

Rođen u Zape di Kadore 1910 godine. Živi u Milanu. Učio u Veroni i pojavljuje se 1931 godine na samostalnoj izložbi u Milanu. Neko vreme živi u Parizu. U razvoju njegove stilistike se osećaju raznoliki uticaji (naročito Cézannea i Morandija), ali rezultati do kojih je došao, zahvaljujući samostalnom i marljivom odabiranju pojedinih osnovnih tema iz svakidašnjeg života, nesumnjivo imaju pečat ličnog obeležja.

77 PROLEĆE U PLANINI
m. 1,00×1,20.

78 JESEN U PLANINI
m. 1,00×1,20.

79 NAROD U PLANINI
m. 1,00×1,20.

ARTURO TOSI

Rođen u Bustu Arsiziu 1871 godine, umro u Milanu 1956. Svoja prva iskustva je preradio do stepena zrelosti u Milanu, kao učenik slikara i divizioniste Grubicy-a pod uticajem lombardiske slikarske tradicije. Ubrzo se okreće savremenijem pravcu privučen Cézanne-om. Razmišlja i o Bonnard-ovim radovima i odatle izvlači čiste boje i dragocenu slobodu celine. Opisi njegovih predela su lirski gde se ističu boje po njegovom nahodanju. Među slikarima prve polovine ovog veka, on spada među one koji su prirodi prišli kao pesnici; on je oseća

u punoj meri, posmatra je smireno, daje svetlosti maha i pušta je da preinačuje likove, a on sam se usteže i kod njega se oseća seta predvečerja. Budući da je pripadao Otočentistima, nije ni pokušavao da slika u duhu »preteranosti«.

- 80** PREDEO
platno, m. 0,50×0,60.
- 81** PREDEO
platno, m. 0,50×0,60.
- 82** MRTVA PRIRODA
platno, m. 0,40×0,50.
- 83** ZRELA ŽETVA
platno, m. 0,70×0,90.

EMILIO VEDOVA

Rođen u Veneciji 1919 godine. Živi u Veneciji. Počeo je da izlaže 1936 godine. Pripadnik je grupe »Corrente« (Milano, 1942) i »Nuovo Fronte delle Arti« (Venecija, 1946) i smatra se kao jedan od najistaknutijih slikara pravca koji Venturi naziva apstraktno-konkretnim. Učestvovao je na mnogim izložbama i dobio značajna priznanja.

- 84** TRIPTIK SLOBODE
1950, ulje, m. 1,80×1,30.
- 85** IZ CIKLUSA PROTESTA
1953, n. 5, (»Da se ne zaboravi«) tempera m. 0,90×2,00.
- 86** IZ CIKLUSA PRIRODE
1953, n. 10, tempera m. 1,90×1,45.
- 87** IZ CIKLUSA PROTESTA
1956, n. 4, (Sicilija), tempera m. 0,90×2,00.

SKULPTURA

MIRKO BASALDELLA

Rođen u Udinama. Živi u Rimu gde je prvi put i izlagao u Galeriji La Cometa. Dve godine doznije pojavljuje se u New Yorku gde postiže vidan uspeh. Posle rata uzima živog učešća u obnovi talijanskog vajarstva ističući svoje lične zamisli koje su se razlikovale od tradicionalnih martinističkih i odbacujući impresionističke i ekspresionističke elemente, uvodi nov plastički jezik koji se oslanja na crtež kao i ranije ali i na ritam visokog dramatskog zamaha. Najbolji primer njegovih opita pretstavlja velika bronzana ograda izvedena 1949/50 u Rimu za Ardeatinske grobnice. Godine 1953 dobija drugu nagradu na međunarodnom takmičenju u Londonu za spomenik Nepoznatom političkom zarobljeniku. Godine 1955 dobija prvu Međunarodnu nagradu za vajarstvo na Bienalu u Sao Paulu u Braziliji.

- 1** ARHITEKTONSKI MOTIV
kalaj, m. 1×1.

LUIGI BROGGINI

Rođen u Cittigliu 1908 godine. Živi u Milanu. Učenik Bcerske Wildt akademije. Neko vreme je proveo u Parizu, Švajcarskoj i Belgiji. Svoju prvu izložbu je održao u Galeriji triju umetnosti. U početku dramatičan, u senci nastave svog učitelja i Medarda Rossa (1928—1935), prelazi docnije u izgrađivanje samog sebe, naročito u poslednjim radovima. Bio je nastavnik Višeg instituta u Monzi, na katedri koju je pre toga držao Arturo Martini. Godine 1941 održava samostalnu izložbu u galeriji »Corrente« u Milanu. Otada se pojavljuje na raznim izložbama a 1950 dobija nagradu Fila za vajarstvo.

2 IGRAČICA

bronz, visina m. 0,70.

PIETRO CONSAGRA

Rođen u Mazari del Vallo na Siciliji 1920 godine. Živi u Rimu. Posle kraćeg zadržavanja u figurativnom vajarstvu, 1947 osniva u društvu svojih prijatelja, grupu »Forma«, ističući potrebu za vajarstvom kao izrazom dramatskog pokreta današnjice i formalne sinteze ljudskog rada u dodiru sa društvenom mašinerijom. Godine 1948 učestvuje na Nacionalnoj izložbi apstraktne umetnosti a samostalno se pojavljuje u Galeriji Sandri u Veneciji. Godine 1950 bolje proučava stečena iskustva i otada, dodajući svojim kubističke i pikassovske elemente, kao ličnost sve se više izdvaja i način izražavanja mu postaje sve izrazitiji. Na ovogodišnjem Bienalu 1956, dobija nagradu »Giulio Einaudi«.

3 RAZGOVOR

1956, bronz, visina m. 0,70.

PERICLE FAZZINI

Rođen u Grottamaru (Ascoli Piceno) 1913 godine. Živi u Rimu kao nastavnik Umetničke akademije. Uči kod svog oca a zatim Umetničku akademiju u Rimu. Izlaže u Parizu 1934 sa Bonnardom, Despiau-om i De Segonzacom, a 1935 dobija nagradu na Kvadrionalu u Rimu. Otada se njegovi radovi vidaju po svim značajnijim umetničkim izložbama gde njegova dela stižu zavidno priznanje, kao što je Prva nagrada za vajarstvo na Kvadrionalu u Rimu 1951, Prva nagrada za vajarstvo na Bienalu u Veneciji 1954 i Nagrada Predsednika republike na Akademiji Sv. Luke 1951 godine.

4 ČUVAR KONJA

bronz m. 1,50×1,30.

EMILIO GRECO

Rođen u Kataniji 1913 godine. Živi u Rimu. Vanredan je nastavnik vajarstva Umetničke akademije u Napolju. Kad mu je bilo trinaest godina počeo je da radi u rodnom gradu u jednom preduzeću za nadgrobne spomenike. Prvi put izlaže 1933, a zatim, na njemu svojstven i izrazit način, na svim značajnijim izložbama u Italiji i inostranstvu, stižući zavidne pohvale, kao što je nagrada Saint Vincent za vajarstvo 1948, nagrada Varese 1949 i najzad 1956. Velika nagrada za vajarstvo na Bienalu, koju dodeljuje Venecijanska opština. Tu skoro je dobio prvu nagradu na utakmici za spomenik Pinoechiu, čuvenom junaku iz dečjih priča, koji pretstavlja vajarski rad utančana humora i neusiljenog savremenog izraza.

5 SKUPLJENA FIGURA

1956, bronz m. 0,65×0,50×0,37.

GIACOMO MANZU

Rođen u Bergamu 1908 godine. Živi u Milanu kao vanredan nastavnik vajarstva Bcerske akademije. Od svoje jedanaeste godine upražnjavao je duborezački zanat i pozlatu. Odaje se vajarstvu u pravom smislu te reči tek 1928, izlažući obojene kipove u Milanu na skupnoj izložbi 1930 godine. Zatim se pojavljuje na mnogobrojnim izložbama izbijajući brzo na čelo. Sad je jedan od najznačajnijih umetnika našeg doba. Od njegovih važnijih izložbi treba pomenuti samostalnu na Bienalu u Veneciji 1938 gde je deset godina docnije dobio Veliku nagradu za vajarstvo, a 1956 Veliku nagradu na Kvadrionalu u Rimu. Godine 1950 učestvuje na utakmici za peta bronzana vrata Bazilike Sv. Petra u Rimu i njegov crtež odnosi prvu nagradu, a sad radi na ovom značajnom delu koje ga u najistaknutijem hrišćanskom hramu stavlja u red velikih umetnika prošlosti.

6 KARDINAL

Sopstvenost Nacionalne galerije savremene umetnosti u Rimu, bronza m. 0.60.

FRANCESCO MESSINA

Rođen u Linguaglossi na Siciliji 1900 godine. Siromašnog stanja, odrastao je i školovao se u Đenovi gde je ostao do svoje 32 godine, najpre zaposlen u nekoj radnji a zatim kao učenik Ligustičke akademije. Godine 1932 prelazi u Milano gde 1934 postaje nastavnik vajarstva Bcerske akademije. Godine 1942 dobija Veliku nagradu za vajarstvo na Bienalu u Veneciji. Naročito su cenjeni njegovi uglađeni portreti u duhu neohumanizma, vešto i znalački isklesani, koji su u celom svetu stekli glas dela od vrednosti. Andre Salmon je napisao jednu monografiju o Messini 1936, pored mnogih drugih izdatih od strane talijanskih pisaca i kritičara.

7 BORAC PESNICAMA

1930, bronza, visina m. 1.80.

LUCIANO MINGUZZI

Rođen u Bolonji 1911 godine. Živi u Milanu u zvanju nastavnika Bcerske akademije. Pojavljuje se nešto pre rata i prvi put se ističe na VI Kvadrionalu u Rimu 1943 gde izlaže samostalno. Posle rata njegov se način izražavanja sve više produbljuje i godine 1950 dobija ex-aequo Veliku nagradu za vajarstvo na XXV Bienalu u Veneciji. Mada je posećivao Akademiju u Bolonji, u glavnom je samouk. Znao je da se otrgne od uticaja milanske sredine koja je bila pod uticajem Martinia, Manzua i Marina Marinia, zadržavajući svoj lični, slobodni način izražavanja. Dobitnik je značajnih nagrada: na Prvom Bienalu u Sao Paulu u Braziliji 1951, na utakmici za spomenik Neznamom političkom zarobljeniku u Londonu 1953, gde dobija treću nagradu, i 1956 na Kvadrionalu u Rimu, gde mu je dodeljena Visoka nagrada Rimske opštine za vajarstvo.

8 SAMOUVIJANJE N I

bronza, visina m. 1,60×0,60.

ALBERTO VIANI

Rođen u Qistellu (Mantovi) 1906 godine. Živi u Veneciji gde od 1944 obavlja dužnost nastavnika Umetničke akademije, pošto je ranije bio pomoćnik Artura Martinia. Prvi put izlaže u Maloj galeriji u Veneciji 1944 godine. Četiri godine docnije prilazi grupi »Novog fronta umetnika«, realističkog smera, ali ih ubrzo ostavlja i okreće se apstraktnom, zalazeći u opite slične onima Arpoa i Brancusia. Godine 1948 izlaže na Kvadrionalu u Rimu i XXIV Bienalu u Veneciji, gde mu je dodeljena nagrada namenjena mladom vajararu. Godine 1949 dobija Među-

narodnu nagradu Varese. Njegovi su radovi izloženi po muzejima u Italiji i inostranstvu, kao na primer u New Yorku u Museum of Modern Art.

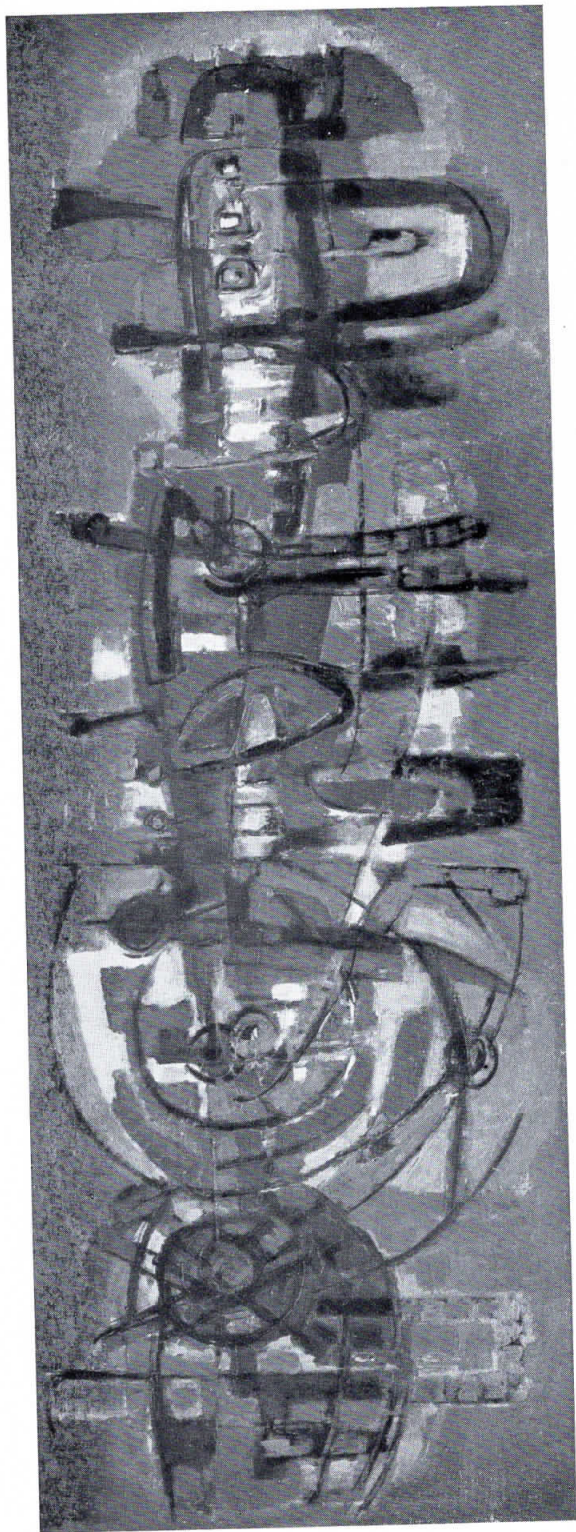
9 MUŠKO POPRSJE
gips, visina m. 1.30.

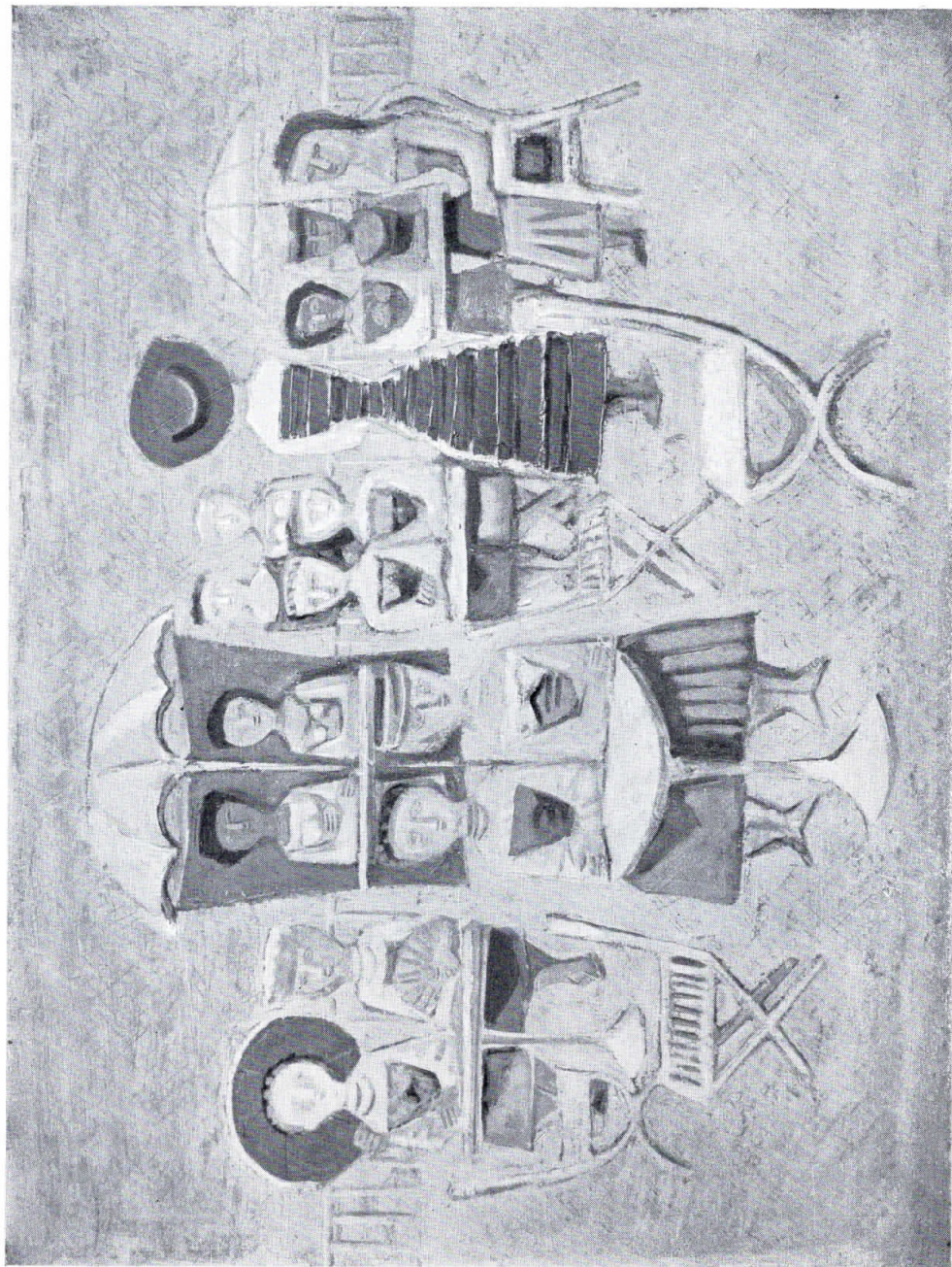
47 ROBERTO MELLI: *CRVENA HALJINA*

7 RENATO BIROLLI: NEMIRNO MORE

34 VIRGILIO GUIDI: *ZENA KOJA USTAJE*

51 GIORGIO MORANDI: *MRTVA PRIRODA*

83 ARTURO TOSI: *ZRELA ŽETVA*

26 FILIPPO DE PISIS: *QUAI DES TOURNELLES*

36 RENATO GUTTUSO: *ITALIJANSKA PLAŽA*

69 GIUSEPPE SANTOMASO: *OKTOBAR U MARINU*

86 EMILIO VEDOVA: IZ CIKLUSA PRIRODE (BRAZILIJA)

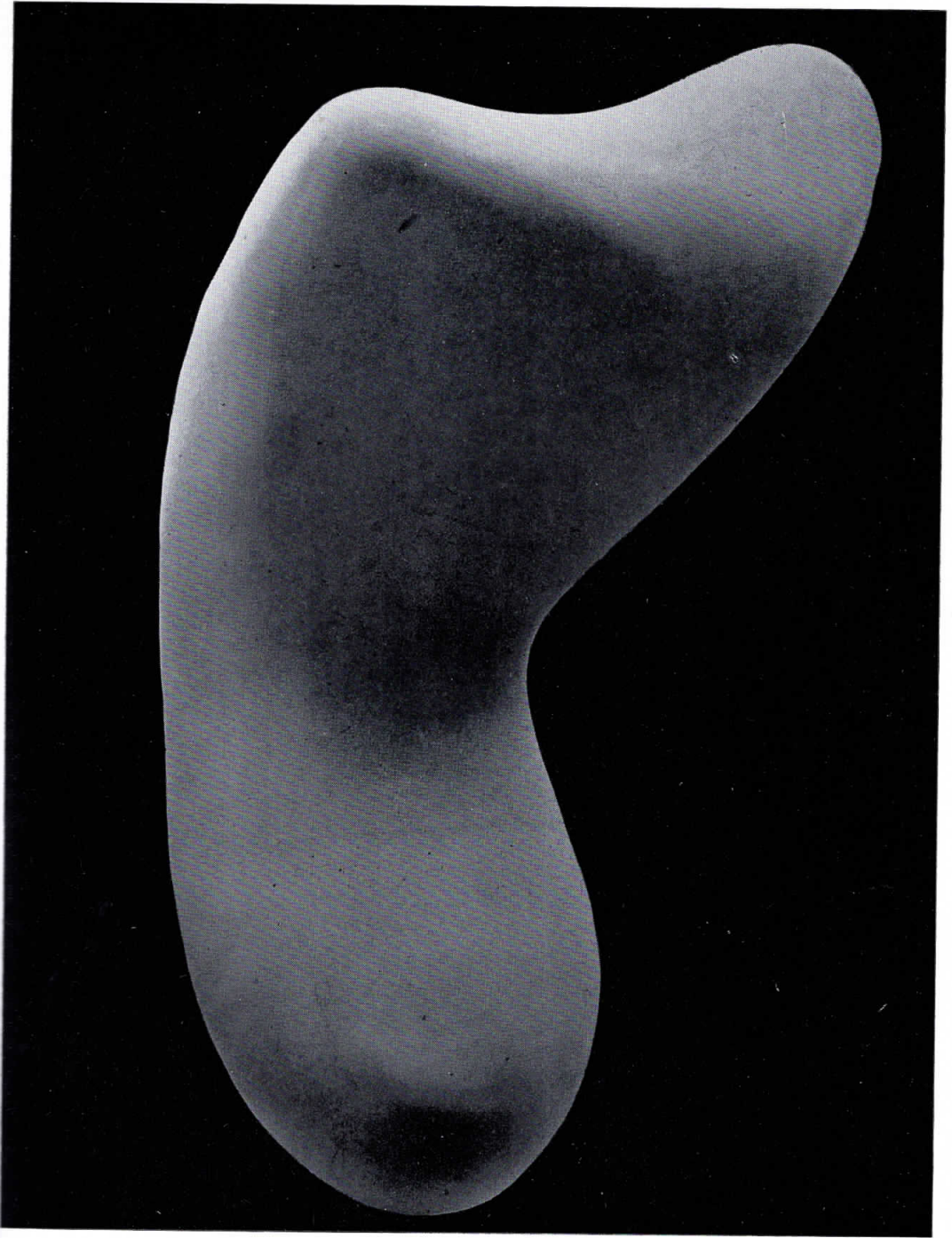

6 GIACOMO MANZÙ: *KARDINAL*

8 LUCIANO MINGUZZI: *SAMOUVIJANJE BR. 1*

9 ALBERTO VIANI: *MUŠKO POPRSJE*

KATALOG UMETNIKA ZASTUPLJENIH NA OVOJ IZLOŽBI

(po azbučnom redu)

SLIKARSTVO

AFRO BASALDELLA	1, 2, 3
RENATO BIROLI	4, 5, 6, 7
MASSIMO CAMPIGLI	8, 9, 10
DOMENICO CANTATORE	11, 12, 13
CARLO CARRA	14, 15, 16, 17, 18
FELICE CASORATI	19, 20, 21
BRUNO CASSINARI	22, 23, 24
FILIPPO DE PISIS	25, 26, 27
FRANCO GENTILINI	28, 29, 30
VIRGILIO GUIDI	31, 32, 33, 34
RENATO GUTTUSO	35, 36, 37, 38
MARIO MAFAI	39, 40, 41
ALBERTO MAGNELLI	42, 43, 44
ROBERTO MELLI	45, 46, 47, 48
GIORGIO MORANDI	49, 50, 51
MATTIA MORENI	52, 53, 54
ENRICO PAULUCCI	55, 56, 57, 58
OTTONE ROSAI	59, 60, 61, 62, 63
BRUNO SAETTI	64, 65, 66, 67
GIUSEPPE SANTOMASO	68, 69, 70, 71
GINO SEVERINI	72, 73
LUIGI SPAZZAPAN	74, 75, 76
FIorenZO TOMEA	77, 78, 79
ARTURO TOSI	80, 81, 82, 83
EMILIO VEDOVA	84, 85, 86, 87

SKULPTURA

MIRKO BASALDELLA	1
LUIGI BROGGINI	2
PIETRO CONSAGRA	3
PERICLE FAZZINI	4
EMILIO GRECO	5
GIACOMO MANZU	6
FRANCESCO MESSINA	7
LUCIANO MINGUZZI	8
ALBERTO VIANI	9

Plakat i katalog grafički opremio E. Stepančić.

Fotografije: Gabinetto Fotografico Nazionale Roma, Galleria Nazionale d'Arte Moderna, Roma, Giacomelli i Cacco, Venezia, S. De Francesco, Rieti.

Klišeji i štampa Beogradskog grafičkog zavoda.

